

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

**Факультет/інститут
Навчально науковий інститут мистецтв**

**Кафедра методики музичного
виховання та диригування**

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІМПРОВІЗАЦІЯ, АКОМПАНеМЕНТ

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Освітньо-професійна програма «Середня освіта (Мистецтво:
музичне мистецтво)»

Спеціальність 014 Середня освіта (за предметними
спеціальностями)

Спеціалізація № 14.13 (Мистецтво: музичне мистецтво)

Галузь знань 01 ОСВІТА / ПЕДАГОГІКА

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 8 від “26” квітня 2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2024 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Інструментальне виконання, імпровізація, акомпанемент
Викладач (і)	Середюк І. М. , кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри методики музичного виховання та диригування Музика Леся Адамівна , викладач кафедри методики музичного виховання та диригування Казимирів Христина Тарасівна , кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри методики музичного виховання та диригування
Контактний телефон викладача	067.438.37.63 098.369.80.98 097.643.53.64
Е-mail викладача	iryana.serediuk@pnu.edu.ua lesia.muzyka@pnu.edu.ua khrystyna.kazymyryv@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний, заочний
Обсяг дисципліни	6 кредитів ЄКТС, 180 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Консультації проводяться відповідно до графіку індивідуальних занять зі студентами, розміщеному на інформаційному стенді та сайті кафедри https://kmvd.pnu.edu.ua . Також можливі консультації шляхом листування через електронну пошту

2. Анотація до навчальної дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є здобуття магістрами навиків гри на фортепіано, імпровізації та акомпанементу в об'ємі, необхідному для подальшої професійної музично-педагогічної та виконавської діяльності. Вивчення дисципліни забезпечує удосконалення теоретичних знань та формування виконавських умінь і навичок, сприяє розвитку музичного кругозору та художнього смаку.

Зміст дисципліни полягає у забезпеченні практичної спрямованості

навчального процесу магістрів; їх адаптації до швидкозмінних вимог українського та міжнародного ринків праці; наданні можливості навчання за індивідуальною варіативною частиною освітньо-професійної програми, сформованої на вимогу часу й побажаннями слухача. У зв'язку з потребою диференціації індивідуальних завдань теоретичний виклад матеріалу необхідно якомога більше ілюструвати прикладами з конкретних фортепіанних творів, а індивідуальні заняття доповнювати обговоренням самостійних завдань. Ця діяльність буде ефективною, якщо завдання не будуть дублюватись, що дасть можливість кожному піаністу самостійно набувати знань, умінь та навиків творчої діяльності. Концепція програми спирається на свідоме поєднання основних постулатів історії та теорії загальної та музичної педагогіки; вміння імпровізувати та підбирати на слух; доцільність практичного виконання шедеврів світового та українського мистецтва різних епох на фортепіано, використання традицій імпровізації фортепіанної школи та новітніх індивідуально-особистісних педагогічних технологій, індивідуальних манер виконавської техніки тощо.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є навчити студентів виконувати інструментальні твори, упевнено читати ноти з листа та транспонувати, сформувані навички підбору по слуху та імпровізації, оволодіти достатнім рівнем музичного мислення, переконливості виконавської інтерпретації, ансамблевої гри та акомпанування.

Програма враховує притаманну даній дисципліні систему міжпредметних зв'язків, адже для гармонійного і повноцінного вивчення предмету необхідний зв'язок із низкою таких спеціальних дисциплін, як історія та теорія музики, історія фортепіанного виконавства, концертмейстерський клас, профільний інструмент (фортепіано), методика викладання фахових дисциплін (фортепіано), диригування та читання партитур, теорія музики, гармонія тощо.

Основними цілями вивчення дисципліни є стійка мотивація культурного зростання засобами професії і усталений професійний інтерес до безперервного оновлення індивідуально-професійного ресурсу; знання основних теорій розвитку людини засобами музичного мистецтва і розуміння їх основ для забезпечення оригінального використання ідей, а також проведення наукових досліджень; здатність до системної апперцепції і інтеграції галузевого знання та подолання суперечностей його об'єктивації у педагогічній реальності; здатність і вміння використовувати знання для вирішення проблем особистісного взаєморозвитку у новому середовищі і культуровідповідних контекстах художнього розвитку людини; вміння зрозумілого донесення власної професійної позиції до фахівців і нефахівців у музично-педагогічній галузі;

навички самостійно продовжувати навчання.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності: ЗК 5. Здатність вирішувати складні спеціалізовані завдання і проблеми у галузі хорового виконавства та середньої освіти у процесі навчання основ теорії і практики вокально-хорової роботи, художньо-творчого розвитку учнів через хоровий спів як форми роботи на уроках музичного мистецтва. Здатність до опанування основних методів та способів вирішення комунікативних завдань професійної діяльності, вміння аналізувати логіку висловлювань реципієнтів з позицій норм толерантності та ефективної праці в педагогічному колективі.

ЗК 7. Здатність до перенесення системи фахових знань у площину навчального предмету музичне мистецтво, структурування навчального матеріалу, проектування та організації власної діяльності.

ЗК 8. Уміння виявляти музикальність, виконавські (інструментальні, вокально-хорові, диригентські), інтерпретаційні, артистичні уміння, виконавську надійність учителя музичного мистецтва. Здатність формувати та удосконалювати вокально-технічні та виконавські навички, виробляти за допомогою самоконтролю навички свідомого володіння голосом; застосовувати весь комплекс засобів музичної виразності, артистичну, сценічну виразність у професійній діяльності співака.

ЗК 10. Здатність інтегрувати складні професійні вміння гри на музичних інструментах, співу, диригування музичними колективами, музичного сприймання, запам'ятовування та інтерпретації музичних творів, артистизм, виконавську надійність (самооцінку, самоконтроль, саморегуляцію).

Фахові компетентності: ФК 4. Здатність до опанування основних методів та шляхів вирішення комунікативних завдань професійної діяльності.

ФК 6. Здатність виконувати конкретні наукові і практичні завдання, які ілюструють набути дослідницькі навички з аналізу мистецьких проблем, включаючи збір, аналіз, інтерпретацію та застосування різних даних.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни	
Вид заняття	Загальна кількість годин
індивідуальні заняття	34
самостійна робота	146

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
I-II	Спеціальність 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)	1	На вибір студента

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість год.		
	індив. заняття	сам. роб.	
Тема 1. Розвиток навичок ескізного опрацювання твору	10		
Тема 2. Робота над різножанровим репертуаром		10	
Тема 3. Самостійне опрацювання творів (вок., хоров., інстр.) з репертуару ДМШ		20	
Тема 3. Читання нот з листа, транспонування	20		
Тема 5. Розвиток практичних навичок читання з листа і транспонування		25	
Тема 6. Особливості дитячого пісенного супроводу	5		
Тема 7. Робота над дошкільним і шкільним пісенним репертуаром		10	
Тема 8. Освоєння танцювальних жанрів	5		
Тема 9. Робота над різножанровими танцювальними п'єсами		10	
Тема 10. Розвиток імпровізаційних навичок акомпанементу	5		
Тема 11. Практичні навички виконання цифрових позначень акомпанементу, імпровізації		10	
Тема 12. Підготовка до екзамену	9		
Тема 13. Робота над точністю виконання всіх текстових вказівок, відповідністю фразування, артикуляції		15	

Тема 14. Опрацювання технічно складних фрагментів, подолання метро-ритмічних труднощів		16	
Тема 15. Досягнення естрадної готовності		10	
ЗАГ.:	34	146	

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Перевірка знань проводиться у вигляді проміжних контрольних уроків (КУ), на яких студентам належить виконати 2–3 твори згідно вимог. Також на контрольних уроках проводиться перевірка навичок читання нот з листа і транспонування. В кінці курсу навчання проводиться <i>екзамен (у формі академконцерту)</i>.</p> <p>Максимальна кількість балів – 100, з яких 50 – це найвищий бал за екзамен, а інші 50 балів розподіляються на 5 проміжних контрольних уроків. Виконання оцінюється за наступними критеріями:</p> <p>Своєчасність виконання – 2 бали Повний обсяг виконання – 2 бали Якість виконання – 2 бали Креативний підхід – 2 бали Ініціативність – 2 бали Максимальна оцінка за КУ – 10 балів.</p>
Вимоги до письмових робіт	<i>немає</i>
Семінарські заняття	<i>немає</i>
Умови допуску до підсумкового контролю	Здача всіх проміжних етапів контролю
Підсумковий контроль	<i>Залік</i>

7. Політика навчальної дисципліни

<p>Письмові роботи: немає</p> <p>Академічна доброчесність: викладання навчальної дисципліни та взаємодія із здобувачем освіти ґрунтуються на основі положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів освіти та науково-педагогічних працівників: Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про запобігання академічному плагіату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. Ознайомитися з цими положеннями та документами можна за</p>
--

посиланням <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>

Відвідування занять: пропуски індивідуальних занять відпрацьовуються. Здобувач вищої зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до «Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 309 від 19 травня 2023 р.).

Порядок та організація контролю знань здобувачів вищої освіти визначаються «Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» введеного в дію наказом ректора № 447 від 24 липня 2015 р.; із внесеними змінами наказом ректора № 309 від 19 травня 2023 р.).

<https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/05/organizatsia-osvitnjogo-protsesu.pdf> та «Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 309 від 19 травня 2023 р.)

<https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/05/otzinnuvannja-uspishnosti.pdf>

Неформальна освіта: результати неформальної освіти зараховуються згідно «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

8. Рекомендована література

1. Блажкевич Г. Й., Старух Т. М. Правда і міфи про львівських піаністів – основоположників фортепіанної школи. Львів: Сполом, 2002. 226 с.
2. Богданська Т. «Фортепіанні твори української композиторів для молоді». I частина. Тернопіль «АСТОН», 2000, 65 с.
3. Богданська Т. «Фортепіанні твори української композиторів для молоді». II частина. Тернопіль «АСТОН», 2000, 65 с.
4. Використання методичних розробок українських педагогів-піаністів середини ХХ століття у самостійній роботі студентів над фортепіанною технікою: Метод. рекомен. для студентів спеціалізації «Хорове диригування», спеціальності «Музична педагогіка та виховання» / Уклад. Н. Зимогляд. Х.: ХДАК, 2000. 16 с.
5. Воробкевич Т. П. Методика викладання гри на фортепіано. Львів: Логос, 2001. 223 с.
6. Глазунова І. К. Організація інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики в умовах модульно-рейтингового навчання: метод. рекомен. К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2015. 68 с.
7. Гончаренко Л. П. Методика викладання музичного інструмента (фортепіано) у вищій школі : метод. матеріали для самостійної роботи студента. Кіровоград, 2007. 35 с.
8. Історія української музики : в 6 т. Т. 4. / [М. Гордійчук, О. Костюк та ін.]; за ред. М. Гордійчук. К. : Наукова думка, 1992. 616 с.
9. Кальмучин-Дранчук Т. А. Стилiстичнi аспекти виконавських традицiй в українському піаністичному мистецтві першої половини ХХ століття. Івано-Франківськ: Факел, 2004.

146 с.

10. Кашкадамова Н. Б. Мистецтво виконання на клавішно-струнних інструментах. Тернопіль : Астон, 1998. 298 с.
11. Кашкадамова Н. Б. Виконавська інтерпретація у фортеп'янному мистецтві ХХ сторіччя. Львів : КІНПАТРІ, 2014. 343 с.
12. Кияновська Л. О. Стильова еволюція галицької музичної культури ХІХ-ХХ ст. Тернопіль: Астон, 2000. 339 с.
13. Клиш В. Л. Українська радянська фортепіанна музика 1917–1977 рр. К.: Наукова думка, 1980. 314 с.
14. Курковський Г. М. Питання фортепіанного виконавства. К.: Муз. Україна, 1983. 138 с.
15. Пастеляк Н. Поемність в українській фортепіанній музиці першої половини ХХ ст.. Львів : Сполом, 1997. 128 с.
16. Пашенко В. Курс читання хорових партитур. Київ: Музична Україна, 1977, 176 с.
17. Питання фортепіанної педагогіки та виконавства / ред. А. Й. Корженевського. К.: Муз.Україна, 1981. 116 с.
18. Сарджент У. Джаз: Генезис. Музыкальный язык. Эстетика. – М.: Музыка, 1987.
19. Савицький Р. Основні засади фортепіанної педагогіки. Передмова Н. Кашкадамової. Тернопіль: Астон, 2001. 68 с.
20. Серганюк Ю. Наша пісня, наша дума... Збірник хорових творів з репертуару студентського хору Івано-Франківського пед. інституту ім. В. Стефаника, 1992, 83 с.
21. Скляр О. Д. Методика викладання курсу фортепіано. Формування і розвиток виконавчих навичок студентів : Навч. посіб. для вищ. навч. закладів культури і мистецтв. Х. : Харківська держ. академія культури, 2002. 79 с.
22. Устименко Ю. С. Загальне фортепіано – шлях у велике мистецтво : навчальний посібник для муз. ф-ту. Дніпропетровськ : ІМА-прес, 2007. 104 с.
23. Устименко Ю. С. Фортепіано для всіх. Педагогічні роздуми : навч. посібник для муз. ф-ту. Дніпропетровськ : ІМА-прес, 2008. 112 с.
24. Deutscher Verlag Fur Musik, 1979.
25. Schmitz M. Blues & Boogie-woogie. Leipzig: VEB Deutscher Verlag Fur Musik, 1986.

Допоміжна література:

26. Барвінський В. Колядки і шедрівки: для фортепіано зі словесним текстом . Тернопіль: Збруч, 1997. 22 с.
27. Білаш О. Тетянин альбом. Фортепіанні п'єси для дітей. К.: Муз. Україна, 2002. 40 с.
28. Воробкевич С. Хорові твори без супроводу. Київ: Музична Україна, 1996, 143 с.
29. Долчук Р. За правду, браття. Рукопис. 2010. 2с.
30. Духовні піснеспіви українською мовою [Ноти] : Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Н. М. Іваник. - Рівне : [б. и.], 2006. - 148 с. - Хрестоматія складається з розділів: Піснеспіви Всенічної; Піснеспіви Літургії; Хорові концерти.
31. Козак Є. Хорові твори. Київ: Музична Україна, 1977, 40 с.
32. Колесса М. Вибрані хорові твори. Київ: Музична Україна, 1983, 136с.
33. Леонтович М. Хорові твори. Київ: Музична Україна, 1970, 242 с.
34. Лятошинський Б. П'ять прелюдій. Тв. 44.. К.: Муз. Україна, 1993. 12 с.
35. Стеценко К. Хорові твори. Київ: Музична Україна, 1969, 53 с.
36. Стеценко К. Зібрання творів у 5-ти томах. Твори без супроводу. Київ: Мистецтво, 1963, 145 с..
37. Хромушин О. Ранній ранок \Early Morning (зі збірки “Десять п'єс для починаючих джазменів”).
38. Юцевич Ю. Словник Музичних термінів. Заг. Ред.. Н.М. Кубанцевої. – К.: Муз. Україна, 1971.

39. Українська фортепіанна музика XIX століття / Упор. Г. В. Курковський. К.: Муз. Україна, 1974. 71 с.
40. Черни К. Школа вправності для фортепіано. Тв. 299. К.: Муз. Україна, 1994. 52 с.
41. Черні К. 24 етюди. Ор. 684. Заохочення до роботи. / Ред. Р. Репки. К.: Муз. Україна, 2018. 96 с.

42. Шиптур Б. Дитяча музика для фортепіано. Івано-Франківськ, 1989. 24 с.

43. Шопен Ф. Скерцо. / ред. Я. Екер. К.: Муз. Україна, 2015. 88 с.

Інформаційні ресурси

44. <http://muzvolsk.narod.ru/new/kroshner/metodika.html>

45. https://video-uroki-online.com/muzyka/pianino/improvizacija_na_fortepiano/

46. <https://soltem.livejournal.com/51003.html>

47. http://music-uroki.com/piano_jazz

48. <https://gloriamusic.org.ua/vzrosliye/improvizatsiya-na-fortepiano>

<http://www.twirpx.com/files/art/music/instrumental/keyboards/piano/harmony/>

Казимирів Х.Т., доцент кафедри методики музичного виховання та диригування

Середюк І.М., доцент кафедри методики музичного виховання та диригування

Музика Л.А., викладач кафедри методики музичного виховання та диригування

Викладач (прізвище, посада)